

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asiantuntijalausunto
29.4.2021

1/2

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Viite: Hallintovaliokunta perjantai 30.04.2021/ O 48/2019 vp / Lausuntopyyntö

Asia: O 48/2019 vp Säädösehdotusten vaikutusarviointien toteutuminen - nykytila ja kehittämistarpeet

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntoon seuraavaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä sitä, että säädösehdotusten vaikutusarviointeihin ja niiden laatuun on viime vuosina kiinnitetty yhä enemmän huomiota eri tahoilla. Säädösehdotusten vaikutusten arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa päätöksenteon pohjaksi niin valmistelijoille, poliittisille päättäjille kuin sidosryhmillekin.

Yksi keskeinen lähtökohta vaikutusarvioinnille on se, että lainsäädännölle asetetut tavoitteet on useimmiten mahdollista saavuttaa erilaisin vaihtoehtoisin keinoin. Arvioimalla eri toteutustapojen vaikutuksia etukäteen, on mahdollista tehdä punnintaa eri vaihtoehtojen välillä ja valita paras käytettävissä oleva keino asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tavoiteltujen vaikutusten arvioimisen lisäksi erityisen tärkeää olisi tehdä näkyväksi ne kustannukset ja muut haitalliset vaikutukset, joita lakiehdotuksella on. Vaikka haitallisia vaikutuksia ei useinkaan ole mahdollista kokonaan välttää, olisi tärkeää, että sääntelystä aiheutuvien kustannusten suuruusluokka, niin sääntelyn kohteelle kuin muillekin tahoille, olisi tiedossa. Esimerkiksi yritysvaikutusten osalta on olennaista kuvata kohteena olevan yritysjoukon suuruus ja arvioida yrityksille, erityisesti pk-yrityksille, aiheutuvat sääntelykustannukset mahdollisimman pitkälle euromääräisesti.

Pääministeri Marinin hallitus on ohjelmassaan sitoutunut lainsäädännön jälkiarviointijärjestelmän kehittämiseen, sääntelykustannusten kasvun hillitsemiseen tähtäävän yksi yhdestä –kokeilun laajentamiseen sekä paremman sääntelyn toimintaohjelman toteuttamiseen. Linjaukset ovat tärkeitä, sillä laadukas lainvalmistelu edellyttää myös poliittista sitoutumista hyvän lainvalmistelun periaatteiden noudattamiseen. Vaikutusarviointien laadun paranemista edesauttaa se, että poliittinen prosessi yhtäältä edellyttää virkamiesvalmistelulta laadukkaita vaikutusarviointeja ja toisaalta tarjoaa myös edellytykset niiden laatimiseen.

Monet Itä-Suomen yliopiston selvityksessä ehdotetuista kehittämistoimista ovat nousseet esille jo aiemmissa aihetta käsitelleissä selvityksissä ja paljon työtä vaikutusarvioinnin kehittämisen eteen on eri ministeriöissä viime vuosina jo tehty. Tällä hetkellä säädösehdotusten vaikutusarviointiohjeiden uudistamistyö on käynnissä oikeusministeriön johdolla. Lisäksi on perustettu ministeriöiden yhteinen vaikutusarvioinnin osaamisverkosto. [Lainsäädännön jälkiarviointijärjestelmän kehittämistä koskeva selvitysraportti](#) on julkaistu 28.4.2021. Selvitys tarjoaa hyödyllisen pohjan lain säädännön jälkiarvioinnin kehittämiseksi Suomessa.

Ministeriön käsityksen mukaan säädösehdotusten vaikutusarviointien laatu on Suomessa yleisesti ottaen viime vuosina parantunut, vaikka vaihtelua varmasti edelleen on. Vaikutusten arviointia on eri ministeriöissä parannettu mm. koulutuksen sekä arviointiprosessien ja menetelmien kehittämisen kautta. Lisäksi lain säädännön arviointineuvosto on toiminnallaan vaikuttanut siihen, että esimerkiksi määrällisiä arvioita esitetään ja tutkimustietoa hyödynnetään hallituksen esityksissä aiempaa enemmän.

Aiemmissa selvityksissä (esim. Lainsäädännön arviointineuvoston toiminnan vaikuttavuuden arviointi, 2019) ja asiantuntijapuheenvuoroissa on viime vuosina kiinnitetty huomiota siihen, että väärään aikaan annettu tiukka ja yksityiskohtiin menevä poliittinen ohjaus vie pohjaa laadukkaalta lainvalmistelulta. Myös yksittäisen hallituksen esityksen valmistelu aikataulu voi em. syystä olla huomattavan kireä. Tällöin vaikutusarvioinnille ja vaihtoehtojen toimintatapojen punninnalle ei jää riittävästi aikaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan jatkossa on tärkeää käydä laajempaa keskustelua siitä, millaisin konkreettisoin toimenpitein myös poliittisessa päätöksentekoprosessissa pystyttäisiin entistä paremmin huomioimaan laadukkaan lainvalmistelun edellytykset. Tämä olisi tärkeää erityisesti hallituskauden merkittävimpien säädöshankkeiden osalta. Virkamiesten tehtävänä olisi vielä nykyistäkin selvemmin esittää poliittisille päätöksentekijöille ne vaihtoehtoiset keinot, joilla asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa.

Anu Laitinen
Neuvotteleva virkamies

JAKELU

Eduskunnan hallintovaliokunta